

Nr 592.

Av herr **Hedlund** i Rådomb. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 223, med förslag till lag om tillfälligt byggnadsförbud inom vissa strandområden.

I proposition nr 223 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om tillfälligt byggnadsförbud inom vissa strandområden. Den föreslagna lagen skall i avvaktan på definitiv lagstiftning på området gälla till den 31 december 1952.

Frågan om att reglera bebyggelsen vid stränderna har sedan länge varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. År 1937 tillsattes med anledning av en av 1936 års riksdag bifallen motion den s. k. fritidsutredningen, vars arbete bland annat utmynnade i ett år 1938 avgivet betänkande med förslag till lag med vissa bestämmelser angående bebyggelsen vid rikets stränder. Betänkandet blev föremål för kritik ur olika synpunkter och gav icke upphov till någon lagstiftning angående strandbebyggelsen.

Nu har frågan återigen aktualiserats genom framläggandet av den ovan nämnda propositionen. Den föreslagna lagen har i främsta rummet motiverats med behovet av att för allmänheten trygga tillgången på platser för bad och friluftsliv. I andra rummet anges dess syfte vara att förhindra en bebyggelse, som förfular särskilt natursköna kuststräckor.

Bägge dessa motiv måste anses beaktansvärda. Behovet av rekreation och vila har gjort sig allt starkare gällande ju mera arbetet mekaniseras och därmed i allt högre grad sliter på människornas både kroppsliga och psykiska hälsa. Över huvud taget fordrar det alltmer ökade jäktet inom samhällslivet en motvikt genom temporär avkoppling från arbetet. Behovet av rekreation framträder såväl för stadsbefolkningen som för landsbygdsbefolkningen, även om den senare genom sin dagliga kontakt med naturen har större möjligheter till friluftsliv än den förra. Det är givetvis inte nödvändigt att semester- och fritidsvistelse behöver förläggas till strandområdena, men det ligger i sakens natur att dessa områden bli omtyckta och uppskattade, därför att de erbjuda möjligheter till bad under sommaren och för övrigt i regel äro vackrare än områden längre in i landet. Eftersom strandområdena ofta bjuda på stora skönhetsvärden är det motiverat att dessa värden icke förstöras genom en olämplig bebyggelse.

Det torde inte kunna förnekas, att på vissa håll tomter avstyckats och bebyggt vid stränderna i så stor utsträckning, att allmänhetens tillgång till friluftsbad blivit alltför kringskuren. Detta gäller särskilt i närheten av större städer eller i kustområden, som i omfattande utsträckning frekven-

terats av sommargäster. Tillgången på badplatser har förminskats inte bara för den stadsbefolkning, som söker sig ut till stränderna, utan också för ortens egen befolkning. Att det på sina håll förekommit jobberi med strandtomter torde också vara ett faktum. Vidare kan man peka på att den planlösa bebyggelsen med sportstugor och liknande byggnader ibland varit till ekonomisk skada för markägarna själva. Om de närmast stranden belägna områdena icke blivit bebyggda skulle marken innanför dessa ha blivit värdefullare än vad den nu är.

Anledningen till att förslag om tillfälligt byggnadsförbud nu lagts fram torde vara fruktan för att strandbebyggelsen under de närmaste åren skall taga ökad fart och att olämpliga fastighetsbildningar därigenom skola uppkomma. När byggnadsrestriktionerna upphävas kan man vänta en sådan utveckling, anser departementschefen och understryker sin ståndpunkt ytterligare genom att hävda att även relativt små lättnader i byggnadsrestriktionerna kunna skada de intressen, som man vill skydda genom en strandlagstiftning.

Gentemot dessa synpunkter bör invändas, att det är ett fullt legitimt intresse, om vissa personer vilja förvärva strandtomter och bygga sportstugor där för att användas som permanent uppehåll under semester och fritid. Likaså är det självfallet ett legitimt intresse för markägarna att kunna utnyttja sina marker på ett ekonomiskt fördelaktigt sätt. Det nu framlagda lagförslaget beaktar enligt vår mening icke båda dessa grupper intressen på ett tillfredsställande sätt utan tar ensidigt sikte på en tredje grupp intressen, nämligen det stora klientel, som idkar friluftsliv i form av »camping» eller tillfälligt besöker stränder och badplatser.

Givetvis måste en rättvis avvägning ske mellan de olika gruppernas intressen, och vidare måste de estetiska och kulturella värdena i strandområdena skyddas mot förstörelse. Det är emellertid enligt vår mening icke nödvändigt med en ny lagstiftning för detta ändamål. Redan med nu gällande lagstiftning torde den önskvärda regleringen av fastighetsbildning och bebyggelse längs stränderna kunna åstadkommas. Den bästa lösningen av problemet vunnas ofta om kommunerna inköpte områden, som vore lämpade för friluftsliv, och ställde dessa områden till allmänhetens förfogande. Därest frivilliga köp av sådana områden icke kunna komma till stånd, torde det vara möjligt att expropriera den lämpliga marken. Vi anse således att den av departementschefen hävdade uppfattningen, att redan gällande lagstiftning icke är tillräcklig för att uppnå det avsedda syftet med det nya lagförslaget, icke är hållbar.

Om en lösning av problemet skulle komma till stånd enligt de riktlinjer vi här antytt skulle därigenom också den största nackdelen med det nu framlagda förslaget elimineras, nämligen den, att ingen ersättning alls skall lämnas till jordägare, som kommer att lida ekonomisk skada av byggnads-

förbudet, under den tid den provisoriska lagen är i kraft. Stark och berättigad kritik har av såväl lagrådet som många remissinstanser riktats mot den bestämmelsen i den nya lagen, att ersättningsfrågan helt skall skjutas på framtiden till dess att en definitiv strandlagstiftning har trätt i kraft. »Att förbudet (mot bebyggelse) icke utan att våld göres å vedertagna rättsgrundsatser kan genomföras, med mindre ersättning lämnas den som genom detsamma lider avsevärt men, torde ingen vilja på allvar förneka», framhåller lagrådet i sitt yttrande. Lagrådet har i denna sats sammanfattat det väsentliga i kritiken mot att ersättningsfrågan uppskjutits, och vi instämma helt i vad lagrådet här anfört. Förbud mot strandbebyggelse kommer att innebära ett visst ekonomiskt avbräck för vissa medborgargrupper till förmån för andra medborgargrupper. Ett sådant förbud kan, som lagrådet också påpekar, icke jämföras med krisförordningar, som den enskilde har att följa utan att kunna begära ersättning. Vi anse det vara ett oeftergivligt krav, att ersättning lämnas åt de markägare som komma att lida ekonomisk förlust genom utfärdade förbud av förevarande slag.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,
att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr
223.

Stockholm den 25 april 1950.

Gunnar Hedlund.

Hjalmar Svensson
i Grönvik.

Axel Rubbestad.

K. A. Ryberg.

Sam B. Norup.

J. W. Pettersson
i Norregård.

Karl Andersson
i Björkäng.

Holger Adolfsson.

Nils Jönsson,
Rosshol.

Per Persson,
Norrby.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.

Gustaf Svensson
i Vä.

Sven J. Vigelsbo.

Gunnar Larsson
i Luttra.

David Boman
i Stafsund.